

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

**DISCLAIMER:** The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

રાયથારા સહકારી બેંક લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

ચંદ્રકલા આર. દાસ

નવેમ્બર ૮, ૨૦૦૬

[જસ્ટિસ શ્રી અરિજીત પાસાયત અને જસ્ટિસ શ્રી એસ. એચ. કપાડિયા]

ભારતીય કરાર કાયદો, ૧૮૭૨:

ફરિયાદકર્તા અને અન્યોએ ઝવેરાત ગીરવે મૂકીને બેંક પાસેથી લોન લીધી-  
બેંકમાંથી ઝવેરાત ચોરાયેલા- ચોરાયેલા ઝવેરાતના મૂલ્યના બદલામાં ચોક્કસ  
દર બેંક દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલ -આવો નક્કી કરેલો દર ફરિયાદકર્તા  
સિવાયના તમામ ઉધાર લેનારાઓ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવેલો -ફરિયાદકર્તા-  
ઊંચા દરની માંગ કરનાર-જિલ્લા ગ્રાહક મંચ દ્વારા દરમાં વધારાનો સુધારો  
કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો-રાજ્ય આયોગ દ્વારા સમર્થન-રાષ્ટ્રીય આયોગ દ્વારા

સુધારાની અરજી નકારી કાઢવામાં આવેલી –અપીલ ઉપર, ઠરાવવામાં આવ્યો: રાજ્ય આયોગ અને રાષ્ટ્રીય આયોગ બંનેએ ગુપ્ત/અસ્પષ્ટ આદેશો પસાર કર્યા– તેઓ ફરિયાદી/ઉધાર લેનારાઓ પર બેંક દ્વારા લેવામાં આવેલા વલણની અસર વિશે ચર્ચા કરવામાં નિષ્ફળ ગયા–તેથી, આયોગના આદેશને બાજુ પર મૂકી દીધો અને આ બાબતને નવેસરથી વિચારણા માટે રાષ્ટ્રીય આયોગને મોકલવામાં આવી–નિર્દેશો જારી કરવામાં આવ્યા.

પ્રતિવાદી–ફરિયાદીએ અપીલકર્તા–બેંક પાસેથી સોનાના આભૂષણો ગીરવે મૂકીને રત્ન /ઝવેરાત લોન મેળવી હતી.બેંકમાં રાખેલા સોનાના દાગીનાની ચોરી થઈ ગઈ હતી.પોલીસ સ્ટેશનમાં પ્રથમ માહિતી અહેવાલ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો અને ફોજદારી સુનાવણી બાકી છે. અપીલકર્તા બેંકે, ગિરવે મૂકેલા સોનાના દાગીનાની કિંમત પરત કરવા માટે, બધા દેવાદારોની એક બેઠક બોલાવી અને નિર્ણય લીધો કે ચોરાયેલા દાગીનાના બદલામાં, તેમાંથી દરેકને પ્રતિ ગ્રામ રૂ. ૪૧૦/- ના દરે ચૂકવવામાં આવશે, જે ચોરી સમયે સોનાનો પ્રવર્તમાન બજાર દર હતો.

એવો પણ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો કે આવી તમામ રત્ન /ઝવેરાત લોન પર કોઈ વ્યાજ લેવામાં આવશે નહીં.એક દેવાદારે બેંકને નોટિસ મોકલીને ગીરવે મૂકેલા સોનાના આભૂષણો માટે ઊંચા દરની માંગ કરી હતી.બાદમાં તેમણે જિલ્લા ગ્રાહક વિવાદ નિવારણ મંચ સમક્ષ ફરિયાદ દાખલ કરીને બેંકને રૂ. ચોરાયેલા

દાગીના માટે તેને બનાવવા માટેના શુલ્ક સાથે રૂપિયા ૫૭૩/- પ્રતિ ગ્રામ અને સોનાના દાગીનાની ડિલિવરી ન કરવા અને મુકદ્દમાના ખર્ચ માટે વળતર અપાવવાનું નિર્દેષ આપવાની માંગણી કરેલી. જિલ્લા ફોરમે અરજીને મંજૂરી આપી હતી.અપીલ પર, રાજ્ય મંચએ એવું માન્યું હતું કે જિલ્લા મંચના હુકમમાં કોઈ ગેરકાયદેસરતા અથવા અનિયમિતતા નથી.રાષ્ટ્રીય આયોગ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવેલી પુનરીક્ષણ અરજીને ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

આથી વર્તમાન અપીલ દાખલ કરવામાં આવેલ છે.

અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે ન તો રાજ્ય આયોગ કે ન તો રાષ્ટ્રીય આયોગે ગ્રાહક/લોન લેનારાઓને ચુકવણી કરવાના હેતુથી સોનાના ગ્રામ દીઠ દર નક્કી કરવા માટે બેંક દ્વારા પસાર કરાયેલા ઠરાવની અસરને ધ્યાનમાં લીધી છે અને અન્ય કોઈ ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી નથી, પરંતુ રાજ્ય આયોગ અને રાષ્ટ્રીય આયોગ દ્વારા સમર્થન અપાયેલા જિલ્લા મંચ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશનો લાભ ઉઠાવીને મોટી સંખ્યામાં લોકો આ બાબતને ફરીથી ખોલવાનું પસંદ કરશે.

આંશિક રીતે અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે કહ્યું:

તે સ્પષ્ટ નથી કે ફરિયાદીએ બોલાવવામાં આવેલી બેઠકમાં હાજરી આપી હતી કે કેમ જેમાં તમામ દેવાદારોને ભાગ લેવાની તક આપવામાં આવી હતી.આ બેઠકમાં નિર્વિવાદપણે એવો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો કે ચોરીની તારીખે

સોનાની જે કિંમત હતી તે ચૂકવવાની હતી.એવું લાગે છે કે વિચારણા હેઠળની ફરિયાદ સિવાય અન્ય કોઈ ફરિયાદ નહોતી.રાજ્ય આયોગ અને રાષ્ટ્રીય આયોગ બંનેએ ગુપ્ત/અસ્પષ્ટ આદેશો પસાર કર્યા હતા અને અપીલકર્તા-બેંક દ્વારા લેવામાં આવેલા વિવિધ વલણની પણ ચર્ચા કરી ન હતી.બેઠકમાં નક્કી કરવામાં આવેલા દરની સ્વીકૃતિ અને ફરિયાદીના દાવા પર તેની અસર સંબંધિત વલણ પર વિચાર કરવા માટે રાજ્ય આયોગ અને રાષ્ટ્રીય આયોગ માટે તે ખુલ્લું હતું.પરંતુ, તેમ કરવામાં આવ્યું નથી.આથી, રાષ્ટ્રીય આયોગના આદેશને અલગ રાખવામાં આવે છે અને બેંક દ્વારા લેવામાં આવેલા નિર્ણયની અસરને ધ્યાનમાં લેવાના હેતુથી અને લગભગ ૪૦૦ સમાન સ્થિત ઋણધારકો દ્વારા સ્વીકારવામાં આવે તે હેતુથી આ બાબતને નવેસરથી વિચારણા માટે મોકલવામાં આવે છે.

[૭૫૪-ઈ-એફ-જી]

દિવાની અપીલ જ્યુરિસડીક્શન:દિવાની અપીલ નંબર ૪૭૨૪/૨૦૦૬.

રિવિઝન પિટિશન નંબર ૨૨૯૨૨૦૦૪ માં રાષ્ટ્રીય ગ્રાહક વિવાદ નિવારણ આયોગ, નવી દિલ્હીની તારીખ ૧૬/૧૧/૨૦૦૪ ના અંતિમ ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે વી. એન. રઘુપતિ.

પ્રતિવાદી વતી વરિન્દર કુમાર શર્મા.

કોર્ટનો ચુકાદો જસ્ટિસ શ્રી અરિજીત પાસાયત દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

રજા આપવામાં આવી છે.

અપીલકર્તાએ રાષ્ટ્રીય ગ્રાહક વિવાદ નિવારણ આયોગ, નવી દિલ્હી (ટૂંકમાં 'રાષ્ટ્રીય આયોગ') દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની કાયદેસરતા પર સવાલ ઉઠાવતા અપીલકર્તા-બેંક દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી પુનરીક્ષણ અરજીને ટૂંકમાં ફગાવી દીધી હતી અને અવલોકન કર્યું હતું કે રાજ્ય ગ્રાહક વિવાદ નિવારણ આયોગ, બેંગલોર, કર્ણાટક (ટૂંકમાં 'રાજ્ય આયોગ') દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો ટૂંકો આદેશ સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટ છે અને તેમાં કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી.

સંક્ષિપ્તમાં વર્તમાન અપીલને જન્મ આપતી પૃષ્ઠભૂમિ હકીકતો નીચે મુજબ છે:  
પ્રતિવાદીએ (ત્યારબાદ 'ફરિયાદી' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ઓગસ્ટ ૨૦૦૦, ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૧, એપ્રિલ ૨૦૦૧, મે ૨૦૦૧ અને જૂન ૨૦૦૧માં જુદી જુદી તારીખોએ સોનાના આભૂષણો ગીરવે મૂકીને અપીલકર્તા-બેંક પાસેથી રત્ન/ઝવેરાત લોન મેળવી હતી. અપીલકર્તા-બેંક દ્વારા બેંકની બંધ લોખંડની તિજોરીમાં રાખેલા સોનાના દાગીનાનો વીમો રૂ. ૨૫,૦૦,૦૦૦-યુનાઈટેડ ઇન્ડિયા ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ સાથે કરાવેલ હતો. તારીખ ૦૪/૦૮/૨૦૦૧ ના રોજ ફરિયાદકર્તા દ્વારા બેંકમાં ગીરવે મૂકેલા સોનાના દાગીના સહિત મોટી માત્રામાં સોનાના દાગીનાની ચોરી થઈ હતી. પોલીસ સ્ટેશનમાં માહિતી દાખલ કરવામાં આવી હતી અને ફોજદારી કાર્યવાહી બાકી છે. ૦૧/૧૦/૨૦૦૩ ના રોજ અપીલકર્તા-બેંકે વીમા કંપનીને પોતાનો ક્લેમ

રજૂ કર્યો હતો પરંતુ તેને નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો. ૧૭/૦૧/૨૦૦૪ પર, અપીલકર્તા-બેંકે ગીરવે મુકેલ સોનાના આભૂષણોનું મૂલ્ય પરત કરવાના દૃષ્ટિકોણથી એક બેઠક બોલાવી હતી, જેમાં ૪૦૦ થી વધુ વ્યક્તિઓ, જેઓ રત્ન/ઝવેરાત લોન લેનારા હતા અને સહકારી મંડળીઓના અધિકારીઓ હાજર હતા. એવો ઠરાવ કરવામાં આવ્યો હતો કે, જે દરેક વ્યક્તિએ જેમણે આભૂષણો ગીરવે મૂક્યા હતા તેમને રૂ. પ્રતિ ગ્રામ ૪૧૦/- જે ચોરીના સમયે પ્રચલિત બજાર દર હતો તે દરથી ચુકવણી કરવામાં આવશે. એવો પણ ઠરાવ કરવામાં આવ્યો હતો કે આવી તમામ રત્ન/ઝવેરાત લોન પર કોઈ વ્યાજ લેવામાં આવશે નહીં. ફરિયાદીએ બેંકને નોટિસ મોકલીને ગીરવે મૂકેલા સોનાના આભૂષણ માટે વધુ મૂલ્યની માંગ કરી હતી. અપીલકર્તા-બેંકે ફરિયાદીને તારીખ ૧૭/૦૧/૨૦૦૪ ના ઠરાવના આધારે નક્કી કરેલા દરને સ્વીકારવા વિનંતી કરી હતી. તારીખ ૦૮-૦૩-૨૦૦૪ ના રોજ ફરિયાદીએ જિલ્લા ગ્રાહક વિવાદ નિવારણ મંચ, ઉડુપી (ટૂંકમાં 'જિલ્લા મંચ') સમક્ષ ફરિયાદ દાખલ કરી હતી, જેમાં અપીલકર્તા-બેંકને છ રત્ન/ઝવેરાત લોન ખાતાઓના સંદર્ભમાં અત્યાર સુધીના વ્યાજ સાથે સંપૂર્ણ રકમ ચૂકવવા અને સોનાનો વર્તમાન બજાર દર ઉપર દાગીના બનાવવાના ચાર્જ સાથે રૂપિયા ૫૭૩-ગ્રામ દીઠ ચૂકવવા અને તેની સાથે દાગીનાની ડીલીવરી નહીં કરવા બદલ વળતર તરીકે રૂપિયા ૨૫,૦૦૦/- અને મુકદ્દમાનો ખર્ચ રૂ. ૧૦,૦૦૦/- ચુકવવા માટે નિર્દેશ આપવાની વિનંતી કરવામાં આવી હતી. ૨. તારીખ ૨૮/૦૫/૨૦૦૪ ના રોજ, અપીલકર્તા-બેંકે

તેના બચાવનું નિવેદન દાખલ કર્યું અને વ્યાજ સાથે રકમ ચૂકવવાની તેની જવાબદારીને નકારી કાઢી.સેવામાં કોઈ ડિફોલ્ટ થયું ન હતું અને બેંકમાં સ્વીકૃત ચોરીને કારણે રત્નની ડિલિવરી ન થઈ હતી, જેના માટે ફોજદારી કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો છે અને વીમાનો દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો છે.ત્યારબાદ, અપીલકર્તા-બેંકે જિલ્લા મંચ સમક્ષ સોગંદનામું દાખલ કરીને જણાવ્યું હતું કે તે તમામ રત્ન/ઝવેરાત લોન લેનારાઓ માટે નક્કી કરેલા દરે ચૂકવણી કરવા તૈયાર છે.જિલ્લા ફોરમે એવો નિર્ણય લીધો કે સોનાની કિંમત પ્રતિ ગ્રામ રૂ. ૫૭૩/- ના દરે ગણતરી કરવામાં આવશે, જે મુજબનો કલેમ હતો, જોકે હુકમની તારીખે પ્રવર્તમાન સોનાનો ભાવ રૂ. ૫૮૩/- પ્રતિ ગ્રામ હતો.તદનુસાર, એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે ચૂકવવાપાત્ર સોનાની કિંમત રૂ. ૬૭, ૦૪૧/-હતી. અપીલકર્તાએ રાજ્ય મંચ સમક્ષ અપીલ કરવાનું પસંદ કર્યું હતું, જેણે ટૂંકા આદેશ દ્વારા જણાવ્યું હતું કે જિલ્લા મંચના હુકમમાં કોઈ ગેરકાયદેસરતા અથવા અનિયમિતતા નથી અને જો ચોરીને આવરી લેતી કોઈ વીમા પોલિસી હોય, તો અપીલકર્તા-બેંક પાસે કલેમ દાખલ કરવા અને ઉપલબ્ધ રેમેડીનો ઉપયોગ કરવાની તક ઉપલબ્ધ હતી.

ઉપર નોંધ્યા મુજબ રાષ્ટ્રીય આયોગ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવેલી પુનરીક્ષણ અરજીને ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

અપીલના સમર્થનમાં, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ન તો રાજ્ય આયોગે કે ન તો રાષ્ટ્રીય આયોગે એક બેઠકમાં ૧૭/૦૧/૨૦૦૪ પર લેવામાં આવેલા નિર્ણયની અસરને ધ્યાનમાં લીધી હતી જ્યાં ૪૦૦ થી વધુ દેવાદારોએ દર સ્વીકાર્યો હતો.અન્ય કોઈ ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી નથી, પરંતુ રાજ્ય આયોગ અને રાષ્ટ્રીય આયોગ દ્વારા સમર્થિત જિલ્લા મંચ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશનો લાભ ઉઠાવીને મોટી સંખ્યામાં લોકો આ બાબતને ફરીથી ખોલવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે.

પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલે મંચના આદેશને ટેકો આપ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે જિલ્લા મંચ દ્વારા વાસ્તવિક દૃષ્ટિકોણ લેવામાં આવ્યો છે જેને રાજ્ય આયોગ અને રાષ્ટ્રીય આયોગ દ્વારા સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું.

અમે શોધી કાઢ્યું છે કે અપીલકર્તા-બેંકનું સંપૂર્ણ વલણ એ રહ્યું છે કે પ્રતિવાદી સિવાયના તમામ દેવાદારોએ બેઠકમાં સંમતિથી મેળવેલા દરનો સ્વીકાર કર્યો છે. ફરિયાદીએ એવો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હોવા અંગે કોઈ વાંધા વિરોધ લીધેલ ન હતો..તે સ્પષ્ટ નથી કે ફરિયાદીએ બોલાવવામાં આવેલી બેઠકમાં હાજરી આપી હતી કે કેમ અને તમામ દેવાદારોને ક્યાં ભાગ લેવાની તક આપવામાં આવી હતી.આ બેઠકમાં નિર્ણયવાદપણે એવો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો કે ચોરીની તારીખે સોનાની કિંમત ચૂકવવાની હતી.એવું લાગે છે કે વિચારણા હેઠળની ફરિયાદ સિવાય અન્ય કોઈ ફરિયાદ નહોતી.રાજ્ય આયોગ અને રાષ્ટ્રીય આયોગ



બંનેએ ગુપ્ત/અસ્પષ્ટ આદેશો પસાર કર્યા હતા અને અપીલકર્તા દ્વારા લેવામાં આવેલા વિવિધ વલણની પણ ચર્ચા કરી ન હતી. બેઠકમાં નક્કી કરવામાં આવેલા દરની સ્વીકૃતિ અને ફરિયાદીના દાવા પર તેની અસર સંબંધિત વલણ પર વિચાર કરવા માટે રાજ્ય આયોગ અને રાષ્ટ્રીય આયોગ માટે તે ખુલ્લું હતું. પરંતુ, તેમ કરવામાં આવ્યું નથી. તેથી, અમે રાષ્ટ્રીય આયોગના આદેશને બાજુ પર મૂકી દીધો છે અને ૧૭/૦૧/૨૦૦૪ પર લેવામાં આવેલા નિર્ણયની અસરને ધ્યાનમાં લેવાના હેતુથી આ બાબતને નવેસરથી વિચારણા માટે મોકલી છે, જ્યાં લગભગ ૪૦૦ સમાન સ્થિત દેવાદારોએ દર સ્વીકાર્યો હતો. અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે અમે કેસના ગુણદોષ પર કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો નથી.

ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ વિના ઉપરોક્ત હદ સુધી અપીલની મંજૂરી છે.

એસ. કે. એસ. અપીલને આંશિક મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

*This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.*

=====

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

***DISCLAIMER:*** *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*